Impact van corona

Impressies van een Vlaamse adviserend arts

Manu De Canck

Op 18 maart 2020 gaat heel België in een totale lockdown. Het begon de laatste weken al te dagen dat hier iets niet normaal aan de hand was. Eén van onze collega-adviserend artsen is, net voor men doorhad wat het Wuhan-virus werkelijk inhield, met zijn dochter op cruise gegaan in de Caraïben. Honderden op dat schip raken besmet en beiden zijn wekenlang volledig knock-out.

Terwijl op straat geen kat te bespeuren valt, geldt de lockdown in maart-april 2020 ook voor de ziekenfondsen in België. Adviserende artsen, zoals sociale verzekeringsartsen in Vlaanderen worden genoemd, mogen van de overheid geen fysieke consultaties meer houden vanaf 18 maart 2020. Thuiswerk zal vijftien weken lang het sleutelwoord blijven in die eerste coronagolf. De arbeidsongeschikte patiënten, voor wie de adviserend artsen de arbeidsongeschiktheid en het recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering evalueert, en voor wie de adviserend arts de re-integratie naar werk begeleidt, worden telefonisch gecontacteerd. De eerste dagen is het wat zoeken naar de passende manier om het gesprek zo efficiënt mogelijk te voeren. Het went, je hoeft je niet meer te verplaatsen, maar het contact met de collega's op het werk vervaagt. Alsof onze sociale omgang onzichtbaar wordt uitgehouden.

Thuiswerk heeft twee kanten

's Morgens opstarten. Een dampende koffie, ontbijtje, en daar zijn die leuke meiden van *Goedemorgen, Nederland*. Uitstekend informatief tv-programma. Mails bekijken en specifieke vragen van onze administratieve medewerkers beantwoorden: verontschuldiging van patiënten die telefonisch niet bereikbaar zullen zijn voor een telefonisch consult, vragen om op medische basis deeltijds het werk te hervatten, rapporten opmaken voor de arbeidsrechtbanken waar patiënten

Manu De Canck

die zich niet kunnen vinden in de beslissing van de adviserend arts hun rechten kunnen laten gelden, vragen allerhande. Dat gaat bij ons over een systeem dat *pingpong* heet en dat heeft het voordeel op een e-mail dat vraag en antwoord onmiddellijk opgeslagen worden in het medisch programma en rechtstreeks in het dossier van de patiënten, oftewel de leden van het ziekenfonds, belanden.

Om negen uur beginnen de eigenlijke gesprekken, de telefonische evaluaties arbeidsongeschiktheid. Het valt op dat de mensen rustig zijn, velen hebben dan ook schrik besmet te geraken en vinden teleconsulten een prima oplossing. Bij een eerste contact door de adviserend arts blijkt hoe goed onze verpleegkundigen de dossiers reeds hebben voorbereid. We overlopen dat, klaren details uit en maken een inschatting van de huidige medische, psychische en sociale situatie.

Manu De Canck, adviserend arts, Landsbond Neutrale Ziekenfondsen, België
Correspondentieadres: manu.decanck@inz.be of manudecanck@nzvl.be

Adviserend artsen

De adviserend arts treedt op namens het RIZIV (Rijksdienst voor Ziekte en Invaliditeit). Hij of zij heeft onder andere als opdracht het beoordelen en nagaan of iemand recht heeft op een ziekte-uitkering, in België arbeidsongeschiktheids-uitkering genoemd. Als de patiënt niet akkoord gaat met de beslissing van de adviserend arts, dan kan de patiënt in beroep via de arbeidsrechtbank.

De meeste Belgen die arbeidsongeschikt worden, vallen na 1 maand al terug op een arbeidsongeschiktheidsuitkering van het ziekenfonds. De adviserend arts komt in tegenstelling tot de UWV-verzekeringsarts dus al vanaf het begin van de verzuimperiode in actie.

De adviserend arts heeft ook een adviserende functie. Hij kan de werknemer bijvoorbeeld aanraden het werk progressief te hervatten of een herscholing te volgen waardoor de patiënt een andere job zou kunnen uitoefenen.

Adviserend artsen zijn in dienst van ziekenfondsen.

Rode draad in de gesprekken is dat heel wat medische onderzoeken en zelfs ingrepen totaal zijn uitgesteld tijdens de eerste coronagolf: de reguliere zorg is stopgezet om voorrang te geven aan de coronazorg. We staan dus vaak meermaals voor het blok en kunnen geen kant op, want diagnose en behandeling zijn vaak nog niet uitgewerkt. Ook bij een tweede gesprek enkele maanden later blijkt nog steeds geen schot in de zaak te zijn gekomen. Wie had gedacht dat deze crisis zo lang ging duren?

Integratie naar de arbeidsmarkt toe

Ook de re-integratie naar de arbeidsmarkt toe is in deze situatie geen makkie. Toeleidende instanties zoals de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding) en de GTB (Gespecialiseerde Trajectbepaling en Begeleiding) zijn gesloten of stellen nieuwe stappen naar herscholingen, opleidingen en werk toe uit. Werkwillige arbeidsongeschikte patiënten betreuren dat, lopen soms de muren op in een zee van eenzaamheid en verveling. Maar voor sommige sloebers is dit virus een geschenk uit de hemel. De adviserende artsen kunnen immers geen verplichte werkhervatting opleggen zonder een reële fysieke consultatie en het daarbij horend klinisch onderzoek. We zetten dan maar een nieuwe oproep uit met stip.

De telefonie onthult één en ander. Sommige telefoonnummers van de patiënten die we trachten te bereiken zijn reeds lang verleden tijd, doen je nog bij ma of pa, tot zelfs een oud lief, belanden. Gelukkig hebben we als hulplijn het e-mailadres. Nieuwe nummers geven we door aan de administratie van het ziekenfonds. Meteen een opfrissing van onze gegevens.

Telefonische consulten zijn ook al eens problematisch voor wie het Nederlands niet helemaal machtig is. Hoe

belangrijk zijn oogcontact, handgebaren en onze lichaamstaal wel niet!

We zien de patiënten opnieuw

Tegen de maand mei 2020, als de eerste lockdown opgeheven wordt in België, heeft het ziekenfonds zich voorbereid op het hervatten van de daadwerkelijke fysieke consultaties. Maar dat gaat niet zonder slag of stoot. Het RIZIV verwacht terecht dat de medische kabinetten goed uitgerust zijn, zodat de adviserend arts en de verpleegkundige in alle veiligheid kunnen werken. De Landsbond van de Neutrale Ziekenfondsen, laat al de medische kabinetten doorlichten en sommige blijken ongeschikt: de wachtzaal is te klein, de infrastructuur laat te weinig *social distancing* toe, de ventilatie is afwezig of onvoldoende.

In juni 2020 is het zo ver. De cijfers tonen een dalende trend. Met mondjesmaat hervat het leven. Vijftig procent van het werk gebeurt opnieuw daadwerkelijk in het medisch kabinet. Alle artsen en verpleegkundigen beschikken over het nodige beschermingsmateriaal: mondkapjes, een vizier, wegwerpschorten, handschoenen, sprays en gels. Het is onze taak ook de stoelen in de wachtzaal, in het kabinet, de onderzoekstafel en plexi-schermen te reinigen na elke patiënt. Dat dit gebeurt stelt de mensen zichtbaar gerust. Ook de stethoscoop, reflexhamer en bloeddrukmeter krijgen een beurt. Grappig, die gel. De cijfertjes op m'n lintmeter beginnen te verdwijnen...

Corona is niet te onderschatten

Tijdens de eerste golf raken tien mensen in mijn onmiddellijke omgeving besmet. Geen daarvan is 70 of 80 jaar, de oudste pas 62 jaar. Allen krijgen het zwaar te pakken. Een jeugdvriend, Jerry, heeft net zijn 50ste verjaardag gevierd, maar bezwijkt na 75 dagen op Intensieve Zorgen. Een andere is Pedro, 47 jaar. Ik loop hem tegen het lijf op straat en vraag:

“Wat is dat met jou? Ben jij vermagerd, zeg!”

“Zeg wel. Achttien kilo. Corona. Heb de witte tunnel gezien maar ze hebben me kunnen terughalen.”

Meer en meer aangiftes en arbeidsongeschiktheidsattesten op het ziekenfonds bevatten de diagnose ‘COVID-19’. Sommige mensen initieel met een totaal andere diagnose, verschijnen op gesprek en blijken intussen het virus er nog eens bovenop te hebben gekregen. Eén ervan is 21 jaar en je merkt meteen, dit is een afgetrainde kerel. Het is op dit ogenblik slechts schijn. Uitgeput tot en met. Geen trap onder zijn kont waard. Heel erg is de man van 37 jaar, die ik al hoor piepen in de wachtzaal. Zijn scanbeelden tonen, naast vlekken op de linkerzijde, een volledig vernietigde rechterlong. Kan die met al die calcificaties ooit nog

wel de trap op? Ik zeg er maar niets over... Mogelijk een zware taak voor de behandelende artsen.

De tweede golf

Een vroegtijdige versoepeling van de maatregelen, het samenspel van scholen die weer open gaan en terugkeren de vakantiegangers, studenten die het wat minder nauw nemen, een regelrechte coronamoeheid binnen de populatie en de op een hoop levende bevolkingsgroepen, elk van die factoren maakt dat de tweede helft van september 2020 in België dieprood kleurt. Het wordt zowaar erger dan tijdens het voorjaar.

Een tweede lockdown, zij het partieel, wordt afgekondigd op 30 oktober 2020. Opnieuw gaan ziekenfondsen over op verplicht thuiswerk. Adviserend verpleegkundigen en adviserend artsen zijn ondertussen beter geëquipeerd. De Medische Directie heeft geanticipeerd op een mogelijke heropflakking en we werken nu via Skype Business.

Op een morgen ben ik volledig van mijn melk. Een collega adviserend arts en zijn vrouw hebben de gevreesde ziekte ook. Zonder dat die er zelf al weet van had, van

hun dochter opgelopen. Intrafamiliale contacten, ze blijven niet te onderschatten. Enige dagen later wordt de collega opgenomen in het Universitair Ziekenhuis met een totale trombocytopenie. Iets waarvoor de hematologen voorlopig geen verklaring hebben. Maar hij komt er bovenop.

Het aantal depressies en mentale inzinkingen loopt beduidend op in België, zo blijkt uit mijn dagelijks werk, en uit de statistieken. Mensen hebben het gevoel er niet uit te raken. Sommigen zijn door corona in technische werkloosheid geraakt. Maar ineens volgt een compleet ontslag. Je hoort gebroken stemmen, mensen die kraken. Ander werk vinden is dezer dagen geen sinecure. Zeker de 50-plussers en zelfstandigen die hun activiteit op de fles zien gaan uiten kretten van radeloosheid.

Hier en daar een hoopgevend verhaal. Iemand die reeds jaren op ziekte, en dus arbeidsongeschiktheid staat, is van een andere verzekeringsinstelling naar ons toe gekomen. Maanden geleden gaf ik de dame toch de raad om de draad weer op te pakken via vrijwilligerswerk. Dat heeft ze ook gedaan en kijk eens aan, nu werkt mevrouw deeltijds, ze werkt tijdens de tweede coronagolf! Wat ben ik blij dat onze motivatie kan helpen. Dat deze dame er in is blijven geloven...

Het wondere vaccin

“Wat vind jij ervan? Jij bent toch ook arts? Zou ik het laten doen?” Het is de vraag van de week dezer dagen. “O, als je het me dan toch vraagt. Ik sta op de eerste rij. We moeten hier uit.”

Het leidt heel vlotjes tot een open, gemoedelijk en empathisch gesprek, zelfs langs de telefoon. Blijkt zoveel te betekenen voor onze patiënten. Het is duidelijk, deze pandemie houdt iedereen bezig en men smakt langs alle kanten naar het oude normaal. Laat ons eerlijk wezen, wij adviserend artsen ook. Fysieke contacten, échte consultaties met een klinisch onderzoek van de patiënt, zo willen we onze evaluatie arbeidsongeschiktheid en re-integratie begeleidingen doen. Niets kan dat fysieke contact volledig vervangen. Maar we beredderen ons. Maken er het beste van. Maar de dag dat er weer echte knuffels kunnen worden gegeven, zullen er traantjes vloeien. Wordt een dag om nooit te vergeten.

© Nir Alon

In Jeruzalem ontmoeten schoolkinderen hun juf na maanden lockdown weer